

Šaleško učiteljsko društvo je zborovalo dne 11. prosinca t. l. v Šoštanjju.

Udeležba je bila sicer precej dobra, a žal, da so zopet pri tem zborovanju delali nekateri častno izjemo. Vzrok te nedostatnosti je povsem navaden, pa nikakor ne časten za dotične tovariše. Kdor je vnet za svoj stan, ta se rad shaja s svojimi stanovskimi tovariši. Mlačnež pa, kateremu je ljubši lov kakor pa društveno zborovanje, pri katerem gre za skupne stanovske interese, pokaže, da je prava stanovska ničla. Sedaj pa k stvari!

Ker je to zborovanje prvo v tekočem letu, pozdravi društveni predsednik tovariš Iv. Koropec vse navzoče prav presrečno, spodbujajoč jih, naj se tudi v tekočem letu redno udeležujejo vseh društvenih sestankov. Dan društvenega zborovanja naj bo nekak praznik za vsakega učitelja. Okleniti se moramo bolj stanovske organizacije, in sicer s tem, da podpiramo svoja stanovska glasila, v prvi vrsti »Učiteljskega Tovariša« in »Popotnika«. Vsak učitelj naj bo naročnik teh dveh listov. Ni pa zadosti, da je samo naročnik, vsak naj skrbi tudi za to, da redno plačuje naročnino, ker le tako je mogoče, da ohranimo te prepotrebne liste na sedanji višini. Vsak učitelj naj tudi skrbi, da je šola, na kateri deluje, naročena na »Mladinsko knjižnico«, »Zvonček« in druge mladinske spise.

I. Društveni tajnik tovariš Jos. Armič prebere natančno sestavljen zapisnik zadnjega zborovanja, ki se pohvalno odobri brez vsakega ugovora.

II. Ker društveni blagajnik tovariš Fr. Skaza ni mogel pri zadnjem zborovanju predložiti računov, poroča danes o društvenem denarnem stanju sledeče: Prejemki za leto 1905 K 102-91, izdatki K 72-70, preostanek K 30-21. Pregledovalca računov tovariša Lukman in Weber pregledata račune in najdeta vse v najlepšem redu.

III. Dopisi. Upravništvo »Popotnika« naznanja, da dolguje naš okraj »Popotniku« 75 K. Predsednik opozarja tovariše, naj ta dolg kmalu poravnajo, ker nikakor ne bi bilo častno za nas, če bi moral tako izvrsten list kakor je »Popotnik« zaradi malomarnosti učiteljev prenehati.

Okrajni šolski svet pošilja od založnika Gabrščka na ogled poslano knjigo »Metodiko zemljepisnega pouka« od Gabr. Majcna. Knjiga je vredna, da si jo nabavi vsak učitelj, če ne pa vsaj vsaka šola po en izvod. Sklene se, da se naročijo takoj trije izvodi za tukajšnje okraj. učit. knjižnico.

IV. Društvene zadeve. Glasilo »Lehrerbunda«, to je »Schul- und Lehrer-Zeitung« preneha meseca junija t. l. izhajati. Ker je naše društvo tudi član »Lehrerbunda«, je naša dolžnost, da ostanemo še vsi do meseca junija naročniki tega lista.

Namesto v pokoj stopivšega tovariša Hernausa se enoglasno izvoli za knjižničarja tukajšnje okraj. učit. knjižnice tovariš Ivan Koropec. Sklene se, da se izdela natančen zapisnik vseh knjig, ki se nahajajo v knjižnici. Ta zapisnik se dá ponatisniti tako, da dobi vsaka šola po en izvod. Nove knjige, ki se bodo sprejele v knjižnico, se vsem šolskim vodstvom naznanijo.

Z veseljem se pozdravi novica, da zboruje letos naša dična »Zaveza« v Šoštanjju. Sklene se, da se pri prihodnjem zborovanju voli krajevni odbor, ki bo skrbel za to, da bo vsak, ki nas obiše o Binkoštih, odnesel prijetne spomine iz lepega, živahnega, narodnega trga Šoštanjja.

V. Iz vprašalne skrinjice. Ali je postopanje okraj. nadzornika pravilno, da ne skliče vsako leto stalnega konferenčnega odbora k posvetovanju?

Po razsodbi upravnega sodišča je seja stalnega konferenčnega odbora del konference, za kar sme vsak udeleženec zahtevati diete. Stalni odbor se tedaj mora sklicati k skupni seji. Sklene se, da se obrne društvo na okraj. nadzornika, da v bodoče ne prezira več stalnega odbora.

Prihodnje zborovanje bo 1. svečna t. l. v Šoštanjju. — Ker se ne stavi več noben predlog, zaključí predsednik zborovanje.

Po skupnem obedu se je vršila pevška vaja pod spretnim vodstvom tovariša Ant. Nerata.

—x—

Goriško.

Učiteljsko društvo za goriški okraj zboruje dne 1. februarja 1906 na c. kr. učiteljski zbor v Gorici točno ob 10. uri predpoldne. Dnevni red: 1. Brezžični brzovjav. (Predava v imenu »Slovenske šolske matice« g. c. kr. šolski nadzornik Fr. Finžger.) K zborovanju vljudno vabi poleg učiteljskega tudi one prijatelje šolstva, ki se zanimajo za to vprašanje. Odbor.

Književnost in umetnost.

„Knjižnica za mladino“ in njene razmere. Že tretjič se oglašam in upam, da ne zadnjič, v prosep tega podjetja, ki je sicer pristno učiteljsko dete, a sreča mu je bila mačeha, zato je »Knjižnica za mladino« — pastrka. Pravzaprav bi moral zaglaviti te vrstice: »Knjižnica za mladino« in naša indolenca. No, za reklamo tega podjetja sem že napisal nekaj vrstic, pa ne maram nikomur provzročati — sivih brk zato, da bi mi očitali: zase dela reklamo. Tem pomočnikom in agitatorjem povem odkrito, da bi, sodeč po dosedanjih priznanjih in ocenah, lahko svoje mladinske spise razpečaval drugod in drugače. Zatorej o tem dovolj.

Svojčas sem nasvetoval gosp. založniku nekoliko načina, kako bi bilo mogoče brez hrupa, potom kolegijalnosti podpreti podjetje. Gospod Gabršček je sicer spoštoval moj nasvet, ravnal se je pa po njem, kakor vidim iz 1. »Zvončkove« številke l. 1906. — upravnik »Zvončka«. Tudi sem čital vse hvale vredni začetek, da so tovariši v nekajih okrajih — in to na Kranjskem, kjer nas imajo sploh za najbolj indolentne — poročali pri zborovanju okraj. učit. društev, koliko naročnikov imajo »Zavezini« listi ter zraven tudi omenjali »Knjižnico za mladino«, pa ni bil s podatki iz administracije nihče zadovoljen.

To bi bil morda en vzrok, da podjetja ni mogoče dvigniti na primeren nivo.

Drugi je najbrž ta, da knjige ne izhajajo redno vsake tri mesece. Tukaj se narine marsikaj vmes, česar ni mogoče odstraniti, vsaj ne brez zamude; toliko pa lahko rečem, da ne provzročata zakasnitve nikoli podpisana urednika.

Za bodočnost imam nabranega dokaj izvirnega gradiva, n. pr. pesmi Frana Žgurja »Semena padajo...« itd. Podporo mi je obljubil tudi eden sedanjih najodličnejših slovenskih književnikov.

Torej smo brez skrbi za bodočnost glede vsebine. Ostane pa edina in prva zahteva glede gmotnega stališča! Tovariši! Spravite najprej »Knjižnico za mladino« v vse šole na Slovenskem. To vas ne bo stalo mnogo truda, prav gotovo pa ne niti enega groša, a podjetje pridobi podporo tudi v narodu. S tem je pridobljeno vse.

Znan mi je tovariš, ki je došel — liberalno razvpit — na novo klerikalno brenčeče mesto v službo. Tu je zahteval, da si šola naroči »Zvonček«. Župnik, tudi vnet klerikalec, ga pogleda začudeno in vpraša: »Kaj — nameravate s tem izpodrinuti 'Vrtec'? Saj vem —«. Tovariš mu odgovori mirno: »Naročiti moramo tudi 'Vrtec', tudi 'Zvonček', obe 'Knjižnici za mladino', Mrharjeve, Ganglove in Zupančičeve pesmi ter vse mladinske proizvode, ki izidejo med letom — in še ne bo dovolj dobrega berila za našo mladino.« Župnik je pri kimal in za njim še drugi očanci — pa je ostalo in tudi ostane.

30. knjigo »Knjižnice za mladino« priporočam zlasti gospicam koleginjam. »V srca globini« se zrcali Pavlina kot vzor — rodoljubne mladenke.

Toliko se mi je zdelo potrebno omeniti, da ne bo zopet kdo trdil, kako pristno učiteljsko dete je »Knjižnica za mladino« in med našimi podjetji kaka — pastrka. Tem natolcevalcem zavežimo jezike! Kako? Ivo Trošt.

Mučeniki. Slike iz naše protireformacije. Napisal A. Aškerc. — Eno leto je minilo, kar nam je napisal Anton Aškerc svojega »Primoža Trubarja«. Kot dodatek in izpopolnitev one epske pesnitve nam je napisal sedaj »Mučenike«, zgodovinskoverne slike iz dobe naše protirefor-

macije. Brez bojazni, kaj poreko ljudje, ki se boje resnice, se je lotil Aškerc tega svojega najnovejšega dela. V mislih so mu bile lastne besede: »Resnico samo piši vestni zgodovinar«. In zavoljotega smo veseli, da ni tudi sedaj krenil od tega pravila, nego nam je z neustrašeno roko prižgal luč, ki jasno razsvetljuje ono dobo rojstva naše kulture in ki kaže tudi v vsi nagoti slepo strast in nebrzdano sovraštvo reakcije in inkvizicije. Na 167. straneh je razvrščenih petdeset slik, ki imajo v večini za moto citate iz dnevnika samega Tomaža Hrena, ki je s toliko vnetostjo zažigal kresove iz prvih slovenskih knjig. Snov svojim slikam je torej dobil Aškerc v dnevniku škofa Hrena in najbrže ga je ravno ta dnevnik napotil, da je začel proučavati ono dobo, da je iskal snovi tudi drugod in končno ves material obdelal in zvezal v celoto. Ni torej Aškerčeva krivda, če je v slikah toliko bridke in žalostne resnice; šteli pa bi mu v greh, ako bi pretvarjal istino. Ta greh imajo na vesti drugi, a Aškercu gre priznanje, da je še do danes ostal zvest borec za resnico in svobodo. Njegovo pero ni tudi ob spisovanju te knjige služilo nečistim namenom, nego je ostalo v službi resnicoljubnega pevca. Mučeniki današnjih dni, ki trpe ob nasilstvu in izkoriščanju, gledajo v Aškercu pogumnega moža, ki s pesmijo dviga in tolaži, a tudi bije in sodil. Tudi iz »Mučenicov« se zrcalijo vse vrline Aškerčeve muze, ki se kažejo v jeklenih verzih in krepkem izrazu. Ne dvomimo, da si uravnajo »Mučeniki« pot v vse kroge in sloje.

Lukas-Ullmann: Elementares Zeichnen nach modernen Grundsätzen. Verlag von A. Müller — Fröbelhaus, Dresden — Wien, I. Teil, Preis 4 K 50 h; II. Teil 5 K 60 h.

To delo je sestavljeno po nazorih Lib. Tadda ter prinaša poleg raznovrstnih risb in slik še posebej na 39 straneh jako poučljivo metodiško navodilo, ki je združeno s I. delom, namenjenim prvim štirim razredom; II. del obsega risbe za 5, 6. in 7. razred. Za 8. razred je namenjen III. del, ki pa še ni izšel.

Žal, da risbe za nižje razrede niso srečno izbrane, posebno pogrešamo primernih predvaj in pa načela, da vsaki vaji (n. pr. krogu) sledi primerna uporaba (n. pr. žepna ura). To izvira odtod, ker je učitelj risbe sestavljal brez ozira na izdelke učencev. Taka navodila bi se morala sestavljati na podlagi risb, ki jih je samostojno izdelala po predmetih ali iz spomina pretežna večina učencev. Sicer v II. delu izdajatelja sama priznavata, da so nekatere risbe za 3. in 4. razred pretežke, ali to še bolj velja za 1. in 2. razred. Opazka, da učitelj lahko sam izbira predmete, ne velja; zakaj od učitelja-začetnika je to preveč zahtevano, tak potrebuje natančnega navodila. Pogrešamo tudi več takih razkrojitev risb v prvotne oblike, kakor to vidimo pri risanju žage. Postopati je treba vedno od lažjega k težjemu. Preden učenci naslikajo pomarančo ali jabolko, naj slikajo borovnice ali bezgove jagode in črešnje; predno naslikajo češpljo ali limono, naj slikajo dren in želod (brez kapice; — ker manjše predmete začetniki lažje naredijo kakor velike.

Glavna pravila v uvodnem besedilu so: »Risanje naj se vedno naslanja na nazorni nauk. Risbo naj ponavljajo učenci do dovršenosti. Radirko naj rabijo prav malo. Učenec mora risati samostojno, učitelj naj mu nič ne pomaga, potrebno naj vedno pokaže le na šolski deski. Jako važno je risanje iz spomina. Pred petim šolskim letom naj učenci ne rišejo 3. dimenzije pri telesih, perspektiva nikakor ne spada v nižje razrede.«

Zbirko je učiteljstvu priporočal deželni šolski svet kranjski.

Mali dobrotvor. Štev. 4., 5. in 6. tega najcenejšega in najbolj razširjenega hrvatskega mladinskega lista so spet izšle v enem zvezku pod imenom »Snježanke«. Ta zvezek so spisali najboljši hrvatski mladinski pisatelji: J. Belović-Bernadzikovska, V. Durin, Iv. Richter, R. F. Magjer, R. baron Maldini, Stj. Širola, B. Toni, N. Toth in dr. Tudi v bodoče bo izhajal »Mali dobrotvor« v četrtletnih zvezkih, broširan in obrezan. Cena mu ostane ista, a ta je samo 80 h za vse leto, četudi dobivajo dve tiskani poli več in to večega formata kot prej. Poedini zvezki stoje samo 20 h. Naročnino prejema Fr. Bartuš, ravnaj. učitelj v Zagrebu.

»Zvonček«. Leto VII. Št. 1. Vsebina: 1. Štiri dobe. E. Gangl. Pesem. — 2. Kadar delimo dobrote. Andrej Rapč. Povest. — 3. Zaspani Jožek. Borisov. Pesem. — 4. Otrokove božične sanje. E. Gangl. Pesem s podobo v barvotisku. — 5. Sto volkov in — nobeden. Ivo Trošt. Povest. — 6. Drsalke. F. G. Hraštničan. Povest. — 7. Sprava. Juraj Pangrac. Povest. — 8. Angel oznanja rojstvo Gospodovo. Podoba v barvotisku. — 9. Na saneh. Podoba v barvotisku. — 10. Na saneh. E. Gangl. Pesem k podobi. — 11. Tepezniki. Kompoljski. Povest. — 12. Pouk in zabava. Novoletno voščilo. Fr. Rojec. — Snežec. Vinko Krek. Uglasbena pesem. — Iz življenja ptic. — Telesna visokost Evropejcev. — Dostavek k imenom rešilcev. — 13. Kdo ga bo? Podoba. — 14. V sedmo leto. — Opozorjamo zlasti na listnico upravnštva! Priporočajte, širite ta prelepi mladinski list!

Vestnik.

Letnino za Učiteljski konvikt à 2 K so plačali: Gdč. Pavla Wölfling, učiteljica v Št. Vidu pri Ljubljani; g. Tomo Bitenc, učitelj v Dragatušu; g. Anton Smrdelj, učitelj v Ljubljani; g. S. Meglič, nadučitelj, g. A. Sneideršič, učitelj, g. J. Jakše, učitelj, g. Rudolf Vrabl, učitelj, g. J. Bizjak, učitelj in sodni svetnik in krajni šolski nadzornik g. J. Rotner, vsi na Vranskem; g. Lovro Letnar, nadučitelj (za l. 1905 in 1906), gdč. Emilija Gerkman, učiteljica v Mengšu; g. Skalko Kavčič, nadučitelj pri Novi Cerkvi (1 K); g. Alojzij Potočnik, učitelj v Ratečah; g. I. Pokoren, nadučitelj v Horjulu (za 1906).

Položnice (čeke) za l. 1906. bodo prejela vsa šolska vodstva na Kranjskem, Sp. Štajerskem in Primorskem še ta mesec, p. i. gg. šolske voditelje prosimo, da blagovolijo vsak na svoji šoli pobrati letnino à 2 K ter jo plačati na bližnji pošti na prejemni list (ček) poštno-hranilničnega urada.

Zasledovana kolekta poštne znamk, št. 115. To kolekto je odposlal g. nadučitelj Tomšič iz Nabrežine, dodavši ji za 3 K znamk, učiteljici ženskih ročnih del v Mavhinji; le-ta jo je pa izročila svojemu šolskemu voditelju s prošnjo, da jo odpošlje dalje.

Učiteljski dobrotniki. »Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta« so darovali: Sl. županstvo v Litiji 20 K; sl. županstvo pri D. M. v Polju 10 K; učiteljski zbor v Trziču 18 K namesto venca na grob umrlemu nadučitelju g. Josipu Kraglu; g. Andrej Kmet, nadučitelj v Cerkljah, 5 K namesto venca na grob umrlemu tovarišu, nadučitelju g. Josipu Kraglu; tvrdka Fran Ksav. Souvan v Ljubljani, trgovina manufakturnega blaga, 13.64 K; Sentiljsko učiteljstvo 8 K namesto prispevka za nagrobni spomenik umrlemu tovarišu Fr. Brezniku, kateremu je spomenik postavila »Mariborska Čitalnica«; vesela družba v hotelu Šapla v Šturiji 5.20 K; vesela družba pri Francetu na Vevčah 5 K. Živeli učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog plati!

Šola in vojaštvo. Kako surovo se pogostoma postopa z učitelji pri vojaških vajah, se je povedalo tudi že v državnem zboru. Dobro bi pa bilo, ako bi se vojnega ministra še opozorilo, kakšna morala vlada pri vojaštvu sploh, zakaj znano je, da cela naravno-verska vzgoja, ki sta jo učitelj in katehet gojila skrbno v smislu šolskega zakona skozi celih osem let, izgine zaradi čudne vojaške dresure pri rekrutih prej, nego je končana osemtedenska »Rekrutenabrichtunga«. — Čas bi pa tudi že bil, da se v smislu kulture civilizacije in napredka — vojaštvo cele Evrope preustroji v angleškem smislu, to je, da se odpravi moderna sužnost s prisiljenim novačenjem ter nabirajo vojaki le prostovoljno.

Posurovela šolska mladina. Razni časopisi so objavili grozno vest, da so šolarji na Dunaju s kamenjem napadli učiteljico na cesti, ko jih je pri tepežu svarila. Hvala Bogu, da naša mladina še ni taka. Ako pojde to tako naprej, potem bo res obveljala hrvaška prislovica: »Švaba — baraba«. Tedaj ne bo to več »Herrenvolk«.